

Guidelines for Sustainable Ecotourism Management in the Khlong Khon Community Samut Songkhram Province Thailand

Thawat Laohaarunotai¹ Jirawat Chucharoen² Withep Watawuti³ and Chitpong Ayasanond⁴

College of Hospitality Industry Management, Suan Sunandha Rajabhat University, Bangkok, Thailand

¹E-mail: s65584953002@ssru.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-6989-8241>

¹E-mail: s65584945022@ssru.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-7654-6632>

³E-mail: Goowagoo@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-5880-3503>

⁴E-mail: Prachak260424@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-1444-1467>

Received 22/04/2024

Revised 28/04/2024

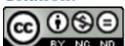
Accepted 22/06/2024

Abstract

Background and Aims: Tourism is a crucial industry driving the economy, but its rapid growth has negatively impacted the environment and culture. Sustainable tourism management is therefore necessary. Thailand has applied the concept of ecotourism in many areas, including the Khlong Khon community in Samut Songkhram Province. Despite some success, problems and obstacles remain. It is essential to study and find appropriate and sustainable approaches to managing ecotourism. The research objectives were 1) to study the attitudes of the Khlong Khon community towards the development and management of ecotourism destinations 2) to examine the participation of the Khlong Khon community in managing and developing sustainable ecotourism and 3) to propose appropriate guidelines for sustainable ecotourism management in the Khlong Khon community, Samut Songkhram Province.

Methodology: This research employed a mixed-methods approach, combining quantitative and qualitative methods. The quantitative sample consisted of 339 villagers in the Khlong Khon community, selected through simple random sampling. The questionnaire used had an IOC value of 0.67 and a reliability of 0.85. The qualitative key informants included 2 community leaders, 5 government officials, and 3 tourism operators, selected through purposive sampling. Semi-structured interviews and observations were used for data collection. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics, while qualitative data were analyzed using content analysis.

Results: The findings revealed that 1) the Khlong Khon community had positive attitudes and agreed with the development of ecotourism, as they recognized its benefits in promoting

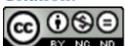

employment, income, and job creation 2) the community had a good level of participation in managing and developing sustainable ecotourism, both independently and in collaboration with the government and 3) the guidelines for sustainable ecotourism development included conserving and restoring natural resources and culture, developing facilities and infrastructure, managing and marketing, studying and promoting tourism, and establishing control measures.

Conclusion: The Khlong Khon community had positive attitudes and agreed with the development of ecotourism, recognizing its benefits in promoting employment, income, and job creation. The community had a good level of participation in managing and developing sustainable ecotourism, both independently and in collaboration with the government. The guidelines for sustainable ecotourism development should focus on conserving and restoring natural resources and culture, developing facilities and infrastructure, managing and marketing, studying and promoting ecotourism, and establishing control measures to prevent negative impacts on resources. Cooperation from all relevant sectors is required, which will lead to sustainable tourism development in the Khlong Khon community.

Keywords: Ecotourism; Sustainable Development; Community Participation; Khlong Khon Community

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนของชุมชนคลองโคโคน้ำ จังหวัดสมุทรสงคราม

ธวัช เลหาอรุณทัย¹ จิรวัดน์ จูเจริญ² วิเทพ วาทะวุฒิ³ และ ชิตพงษ์ อัยสานนท์⁴

สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ วิทยาลัยการจัดการอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
บทคัดย่อ

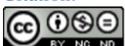
ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมสำคัญที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ แต่การเติบโตอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม จึงจำเป็นต้องมีการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประเทศไทยได้นำแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มาประยุกต์ใช้ในหลายพื้นที่ รวมถึงชุมชนคลองโคโคน้ำในจังหวัดสมุทรสงคราม แม้ว่าจะประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่ยังคงมีปัญหาและอุปสรรคที่ต้องเผชิญ จึงจำเป็นต้องศึกษาและหาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสมและยั่งยืน วัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) ศึกษาทัศนคติของชุมชนคลองโคโคน้ำต่อการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 2) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนคลองโคโคน้ำในการจัดการและพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน 3) เสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนที่เหมาะสมสำหรับชุมชนคลองโคโคน้ำ จังหวัดสมุทรสงคราม

ระเบียบวิธีการวิจัย: การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ คือ ชาวบ้านในชุมชนคลองโคโคน้ำ จำนวน 339 คน สุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยใช้แบบสอบถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 0.67 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 ส่วนผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้นำชุมชน 2 คน หน่วยงานรัฐ 5 คน และผู้ประกอบการท่องเที่ยว 3 คน โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและการสังเกตในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติพรรณนา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย: พบว่า 1) ชุมชนคลองโคโคน้ำมีทัศนคติที่ดีและเห็นด้วยกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เนื่องจากเห็นถึงประโยชน์ในด้านการส่งเสริมอาชีพ รายได้ และการจ้างงาน 2) ชุมชนมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในระดับที่ดี โดยมีทั้งการมีส่วนร่วมจากชุมชนเองและร่วมกับภาครัฐ 3) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ได้แก่ การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากร การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน การบริหารจัดการและการตลาด การศึกษาและส่งเสริมการท่องเที่ยว และการกำหนดมาตรการควบคุมดูแล

สรุปผล: ชุมชนคลองโคโคน้ำมีทัศนคติที่ดีและเห็นด้วยกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยเห็นถึงประโยชน์ในด้านการส่งเสริมอาชีพ รายได้ และการจ้างงาน ชุมชนมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในระดับที่ดี ทั้งการมีส่วนร่วมจากชุมชนเองและร่วมกับภาครัฐ ในด้านแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน พบว่าควรเน้นการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน การบริหารจัดการและการตลาด การศึกษาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตลอดจนการกำหนดมาตรการควบคุมดูแลเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากร โดยต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชนคลองโคโคน้ำต่อไป

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์; การพัฒนาอย่างยั่งยืน; การมีส่วนร่วมของชุมชน; ชุมชนคลองโคโคน้ำ

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในปัจจัยหลักที่ขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของหลายประเทศ โดยประกอบด้วยกิจกรรมและบริการที่หลากหลาย เช่น การเดินทาง ที่พัก และบันเทิง ที่ทำให้นักท่องเที่ยวมีประสบการณ์ที่ดีและสร้างรายได้สำหรับประเทศ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังขยายตัวเข้าสู่ธุรกิจท่องเที่ยวผจญภัยและกิจกรรมกลางแจ้ง ซึ่งนำพานักท่องเที่ยวใกล้ชิดกับธรรมชาติและสังคมท้องถิ่น (Buckley, 2017) การเติบโตอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม เช่น การทำลายสิ่งแวดล้อม และการเสื่อมสภาพวัฒนธรรม (Jones, 2021) ดังนั้น จึงมีความจำเป็นในการจัดการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืน โดยคำนึงถึงการสร้างประสบการณ์ที่ดีสำหรับนักท่องเที่ยว ทั้งยังสามารถปกป้องและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม

ประเทศไทยได้ยึดถือแนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เป็นไปในทิศทางที่ยั่งยืน โดยเฉพาะในบริบทของจังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลาย (นิติพงษ์ พงษ์ศิริ, 2566) ชุมชนคลองโคก ซึ่งตั้งอยู่ในจังหวัดสมุทรสงคราม เป็นตัวอย่างของการผสมผสานระหว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ (ปิยะพร รุ่งแสง, 2565)

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนคลองโคกและจังหวัดสมุทรสงครามยังคงเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคหลายประการ เช่น การทำลายทรัพยากรธรรมชาติอันเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของจำนวนนักท่องเที่ยว (ประเสริฐ บุญชัย, 2565) การเสื่อมสภาพของวัฒนธรรมท้องถิ่นและสูญเสียเอกลักษณ์ การบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยวที่ไม่เป็นมืออาชีพ ส่งผลต่อคุณภาพการบริการและความยั่งยืนของทรัพยากร ความขาดแคลนของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ ส่งผลต่อประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว และความไม่เท่าเทียมทางเศรษฐกิจและสังคม อันเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าและบริการ รวมถึงการเข้มงวดขึ้นในการบริหารจัดการทรัพยากรท้องถิ่น (ณัฐดนัย สุขเกษม, 2564)

การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนคลองโคกและจังหวัดสมุทรสงครามมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสร้างความสมดุลระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม การศึกษานี้จะช่วยให้สามารถวางแผนและดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อทั้งชุมชนและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ และมุ่งเน้นที่คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาทัศนคติของชุมชนคลองโคกต่อการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2. ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนคลองโคโคนในการจัดการและพัฒนากิจการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน
3. เสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนที่เหมาะสมสำหรับชุมชนคลองโคโคนจังหวัดสมุทรสงคราม

การทบทวนวรรณกรรม

บริบทของชุมชนคลองโคโคน จังหวัดสมุทรสงคราม

ชุมชนคลองโคโคน ตั้งอยู่ในตำบลคลองโคโคน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม มีพื้นที่ 33.69 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 7 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 4,359 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลคลองโคโคน, 2566) เศรษฐกิจของชุมชนขึ้นอยู่กับทรัพยากรธรรมชาติ โดยประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงและเกษตรกรรม

แหล่งท่องเที่ยวสำคัญของชุมชน ได้แก่ ป่าโกงกางคลองโคโคน พิพิธภัณฑสถานชุมชนคลองโคโคน และวัดบางกุ้ง ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 2 และ 3 บ้านคลองโคโคน ซึ่งมีเอกลักษณ์และเสน่ห์เฉพาะตัว สะท้อนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอันงดงามของชุมชน (กรมการท่องเที่ยว, 2566)

ชุมชนคลองโคโคนต้องเผชิญกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลคลองโคโคน ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชนในแผนพัฒนาชุมชนปี 2566 โดยมุ่งเน้นการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ และการฟื้นฟู รักษา และพัฒนาวัฒนธรรมและประเพณี เพื่อให้ชุมชนเติบโตและพัฒนาอย่างยั่งยืน

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมของท้องถิ่น โดยให้ความรู้และสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งช่วยส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงความสุขและคุณภาพชีวิตของชุมชน หลักการสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้แก่ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม การเรียนรู้และการตื่นตระหนกรู้ และการมีส่วนร่วมของชุมชน (สุภาพร สุขสันต์, 2564; พรพิมล วิรัช, 2565)

การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้ยั่งยืน ต้องคำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน การสร้างความรู้และการเรียนรู้ การส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น และการปรับปรุงนโยบายและกฎระเบียบ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในระยะยาว (Brown and Green, 2021) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนคลองโคโคน จังหวัดสมุทรสงคราม จึงเป็นการผสมผสานระหว่างธรรมชาติ วัฒนธรรม และการพัฒนาเศรษฐกิจ บนหลักการของความยั่งยืนและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนและนำไปสู่ความยั่งยืน

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน

การท่องเที่ยวในชุมชนคลองโคโคน จังหวัดสมุทรสงคราม ไม่เพียงแต่นำเสนอความงามและความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังเป็นแนวทางในการเพิ่มรายได้และคุณภาพชีวิตให้กับ

ชาวชุมชน โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสและเรียนรู้วิถีชีวิต ธรรมเนียม และวัฒนธรรมของท้องถิ่น (พรพิมล วิรัช, 2565) กิจกรรมการท่องเที่ยวที่คลองโค่นได้ถูกออกแบบให้สอดคล้องกับหลักการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่เพียงแต่ช่วยให้ชาวชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ยังส่งเสริมให้ชุมชนมีการรักษาและส่งเสริมทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืน (มยุรี ชัยยุทธ, 2563) นอกจากนี้ ยังเป็นแหล่งเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ทางวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชน ช่วยสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมให้ยั่งยืน (อารีวรรณ อัมพร, 2564)

ทัศนคติและการรับรู้ของชุมชนคลองโค่นต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นไปในทางบวกและลบ โดยด้านบวก การท่องเที่ยวช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม สร้างโอกาสในการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสร้างอาชีพที่หลากหลายให้กับชุมชน ในทางกลับกัน ผลกระทบด้านลบ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม ความขัดแย้งในชุมชน ปัญหาขยะมูลฝอย และความวุ่นวายจากนักท่องเที่ยว (Davis, 2022; Lopez, 2023) ชุมชนจึงต้องหาวิธีสร้างสมดุลในการจัดการผลกระทบและปรับปรุงจุดอ่อน เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นที่ยอมรับและยั่งยืน

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชน

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนคลองโค่น จังหวัดสมุทรสงคราม จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การร่วมคิด ตัดสินใจ วางแผน และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการจัดการ การติดตามประเมินผล และการได้รับผลประโยชน์ (พิมพ์ภัส พงศกรรังศิลป์, 2565) ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน

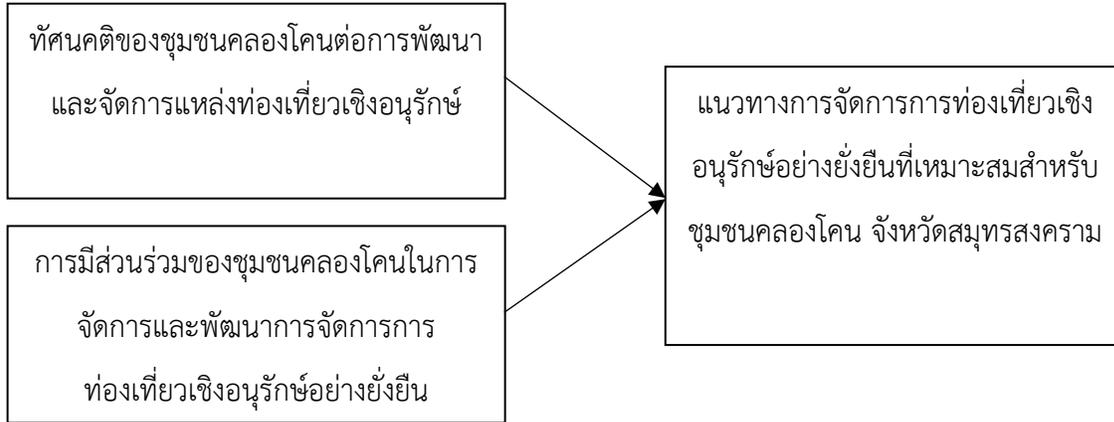
การเปิดโอกาสให้ชาวบ้านมีส่วนร่วม สามารถสร้างความไว้วางใจ ความเข้าใจ และลดความขัดแย้งในชุมชนได้ (สุวิมล แซ่เตีย และณิชนันท์ รุ่งเรือง, 2566) การบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนยังเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม และนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (ชัยวุฒิ ชัยพันธุ์, 2567)

ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชนมีวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่อง Arnstein (1969) ได้เสนอ บันไดการมีส่วนร่วมของพลเมือง ซึ่งแบ่งระดับการมีส่วนร่วมเป็น 8 ขั้น โดยเน้นว่าการมีส่วนร่วมที่แท้จริงควรเริ่มตั้งแต่ระดับที่ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจ ต่อมา Arnstein (1987) ได้ขยายเป็น 10 ระดับ เพื่อเน้นย้ำความสำคัญของการมีส่วนร่วมเชิงบวกและสร้างสรรค์ ขณะที่ Pretty and Chambers (1993) ได้เสนอการแบ่งการมีส่วนร่วมเป็น 4 ประเภท ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างความเป็นเจ้าของและความยั่งยืน

จากทฤษฎีข้างต้น จะเห็นว่าการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ ควรเป็นกระบวนการที่ประชาชนมีบทบาทสำคัญในการคิด ตัดสินใจ และดำเนินการ ไม่ใช่เพียงแค่รับรู้ข้อมูลหรือปรึกษาหารือ แต่ต้องก้าวไปสู่การมีส่วนร่วมเชิงบวกและสร้างสรรค์ เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของและความยั่งยืนให้เกิดขึ้นในชุมชน ดังนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนคลองโค่นจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกมิติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อคนในชุมชนนั่นเอง

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรคือชาวบ้านในหมู่ 2 และ 3 ชุมชนคลองโค่น จำนวน 2,234 คน (กรมการท่องเที่ยว, 2566) กลุ่มตัวอย่างสุ่มแบบง่าย ได้จำนวน 339 คน โดยใช้สูตรของ Yamane (1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อน 5%

2. การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง จำนวน 10 คน ตามหลักการของ Patton (2015) โดยแบ่งเป็นผู้นำชุมชน 2 คน ที่อาศัยในชุมชนคลองโค่นไม่น้อยกว่า 10 ปี มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการชุมชน และมีความรู้ความเข้าใจในบริบทของชุมชนเป็นอย่างดี สอดคล้องกับหลักการเลือกตัวอย่างเชิงตรรกะ (Logical Sampling) หน่วยงานรัฐบาล 5 คน ที่รับผิดชอบในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม มีตำแหน่งระดับบริหารหรือระดับปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และปฏิบัติงานในพื้นที่ไม่น้อยกว่า 3 ปี สอดคล้องกับหลักการเลือกแบบมีเกณฑ์ของ Creswell and Creswell (2017) และผู้ประกอบการท่องเที่ยว 3 คน ที่มีกิจการเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชนคลองโค่น ดำเนินงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมของชุมชน สอดคล้องกับหลักการเลือกตัวอย่างเชิงทฤษฎี (Theory-based Sampling) ของ Creswell and Creswell (2017)

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับ ข้อมูลส่วนบุคคล ทัศนคติของชุมชนคลองโค่นต่อการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการมีส่วนร่วมของชุมชนคลองโค่นในการจัดการและพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

2. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เกี่ยวกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนที่เหมาะสมสำหรับชุมชนคลองโคกน จังหวัดสมุทรสงคราม ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ใช้การหาค่า IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.67 (สุวิมล ติรกันันท์, 2562) ความเชื่อมั่น ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าเท่ากับ 0.85 (Hair, Black, Babin and Anderson, 2010)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นชาวบ้านในชุมชนคลองโคกน จำนวน 339 คน โดยเริ่มจากการจัดเตรียมแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วให้เพียงพอ จากนั้นติดต่อผู้นำชุมชนหรือตัวแทนเพื่อขอความร่วมมือและนัดหมายวันเวลาในการลงพื้นที่ เมื่อถึงกำหนดการ ผู้วิจัยจึงลงพื้นที่เพื่อแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เวลาในการตอบประมาณ 15-20 นาที และตรวจสอบความครบถ้วนและถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืน หากพบข้อบกพร่องจะติดตามเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เมื่อได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยจึงนำมาลงรหัสและบันทึกข้อมูลลงในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นวิธีหลัก โดยเริ่มจากการติดต่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อบริการนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ จากนั้นจัดเตรียมแนวคำถามและอุปกรณ์ เครื่องบันทึกเสียง สมุดบันทึก และปากกา เมื่อถึงกำหนดการ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ตามแนวคำถามที่เตรียมไว้ ใช้เวลาประมาณ 30-60 นาที โดยปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมคำถามตามความเหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา ระหว่างการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยบันทึกเสียงและจดบันทึกประเด็นสำคัญ โดยได้รับการยินยอมจากผู้ให้สัมภาษณ์ก่อน เมื่อสิ้นสุดการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณและนัดหมายการส่งข้อมูลย้อนกลับเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง จากนั้นจึงถอดเทปและจัดระเบียบข้อมูลเพื่อเตรียมวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไป ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตควบคู่ไปด้วย ทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วมโดยการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมโดยการสังเกตสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพิ่มเติม และนำมาเป็นข้อมูลประกอบในการวิเคราะห์และตีความผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากแบบสอบถาม โดยเริ่มจากการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม คัดเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ จากนั้นลงรหัสข้อมูลและบันทึกข้อมูลลงในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ แล้วจึงวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ซึ่งใช้อธิบายข้อมูลเชิงกลุ่ม เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ครอบครัวต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครอบครัว ค่าเฉลี่ย ใช้อธิบายแนวโน้มเฉลี่ยของข้อมูล ระดับทัศนคติและระดับการมีส่วนร่วม และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้อธิบายการกระจายของข้อมูลรอบค่าเฉลี่ย ซึ่งสะท้อนความแตกต่างหรือความหลากหลายของความคิดเห็น และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางพร้อมคำอธิบายประกอบ เพื่อให้เข้าใจง่ายและชัดเจน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งเป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสังเกต เพื่อค้นหาความหมาย แบบแผน ความสัมพันธ์ที่ซ่อนอยู่ในข้อมูล (Hsieh & Shannon, 2005) โดยเริ่มจากการถอดเทปการสัมภาษณ์และพิมพ์บันทึกข้อมูลจากการสังเกตให้อยู่ในรูปแบบข้อความ จากนั้นอ่านข้อมูลทั้งหมดอย่างละเอียดเพื่อทำความเข้าใจภาพรวมของเนื้อหา แล้วจึงกำหนดหน่วยการวิเคราะห์ ซึ่งเป็นคำ วลี ประโยค หรือย่อหน้า ที่สื่อความหมายสำคัญ และให้รหัสกับข้อมูลแต่ละหน่วย โดยใช้แนวคิดทฤษฎีและคำถามวิจัยเป็นแนวทาง ผู้วิจัยจัดกลุ่มรหัสที่มีความหมายใกล้เคียงกันเข้าด้วยกันเพื่อสร้างเป็นหมวดหมู่หรือประเด็น และหาความเชื่อมโยงหรือความสัมพันธ์ระหว่างหมวดหมู่หรือประเด็นต่าง ๆ เพื่อสร้างข้อสรุปและคำอธิบายเชิงทฤษฎี จากนั้นจึงนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบการบรรยายเชิงพรรณนาการตีความ และการสร้างข้อสรุป ในระหว่างกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้เทคนิคการตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) โดยให้ผู้วิจัยต่างคนช่วยกันวิเคราะห์และตีความข้อมูล เพื่อลดอคติส่วนบุคคล และเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิเคราะห์ (Patton, 2015)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม n=339

ข้อมูลส่วนบุคคล	ลำดับที่ 1	ลำดับที่ 2	ลำดับที่ 3	ลำดับที่ 4	ลำดับที่ 5
เพศ	ชาย 173 คน (51.03%)	หญิง 166 คน (48.97%)	-	-	-
อายุ	31-40 ปี (34.52%)	21-30 ปี (32.15%)	41-50 ปี (15.34%)	20 ปี หรือต่ำกว่า (12.10%)	51 ปี ขึ้นไป (5.89%)
สถานภาพ	สมรส (44.54%)	โสด (42.77%)	หม้าย/แยกกัน อยู่ (12.69%)	-	-
ระดับการศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น (41.00%)	มัธยมศึกษาตอน ปลาย/ปวช. (21.83%)	ต่ำกว่า มัธยมศึกษา ตอนต้น (21.24%)	อนุปริญญา/ ปวส. (11.21%)	ปริญญาตรี/ สูงกว่า (4.72%)

ข้อมูลส่วนบุคคล	ลำดับที่ 1	ลำดับที่ 2	ลำดับที่ 3	ลำดับที่ 4	ลำดับที่ 5
อาชีพ	รับจ้างทั่วไป (20.05%)	ทำประมง (18.29%)	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว (17.40%)	พนักงานโรงงาน (15.34%)	พนักงานบริษัท (8.26%)
รายได้ ครอบครัวต่อเดือน	5,001-10,000 บาท (37.76%)	10,001-15,000 บาท (34.81%)	15,001-20,000 บาท (8.55%)	20,001-25,000 บาท (7.96%)	5,000 บาท หรือต่ำกว่า (6.92%)
จำนวนสมาชิก ในครอบครัว	3-4 คน (41.00%)	5-6 คน (30.38%)	7-8 คน (11.50%)	1-2 คน (10.63%)	9 คน ขึ้นไป (6.49%)

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงเล็กน้อย (ชาย 51.03%, หญิง 48.97%) ช่วงอายุ 31-40 ปี (34.52%) รองลงมาคือ 21-30 ปี (32.15%) สถานภาพสมรส (44.54%) และโสด (42.77%) ใกล้เคียงกัน ระดับการศึกษาคือ มัธยมศึกษาตอนต้น (41%) ตามด้วยมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. (21.83%) อาชีพส่วนใหญ่คือ รับจ้างทั่วไป (20.05%) ทำประมง (18.29%) และค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว (17.40%) ตามลำดับ รายได้ครอบครัวต่อเดือนอยู่ในช่วง 5,001-10,000 บาท (37.76%) และ 10,001-15,000 บาท (34.81%) เป็นหลัก จำนวนสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่มี 3-4 คน (41%) และ 5-6 คน (30.38%) ข้อมูลเหล่านี้ช่วยให้เห็นภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ซึ่งจะประโยชน์ในการวิเคราะห์ผลการศึกษต่อไป

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาทัศนคติของชุมชนคลองโค่นต่อการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ตารางที่ 2 ทัศนคติของชุมชนคลองโค่นต่อการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ n=339

ลำดับที่	ทัศนคติของชุมชนคลองโค่นต่อการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	Mean	S.D.	แปลผล
1.	การสร้างชุมชนคลองโค่นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ช่วยส่งเสริมอาชีพให้คนในชุมชน	4.46	0.70	เห็นด้วย
2.	การท่องเที่ยวทำให้มีการลงทุนด้านที่พักอาศัยมากขึ้น เช่น รีสอร์ท โฮมสเตย์ เป็นต้น	4.37	0.79	เห็นด้วย

ลำดับที่	ทัศนคติของชุมชนคลองโค่นต่อการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	Mean	S.D.	แปลผล
3.	คนในชุมชนคลองโค่นจะมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว	4.29	0.78	เห็นด้วย
4.	การท่องเที่ยวส่งผลให้พื้นที่ในชุมชนเกิดความเจริญ เช่น มีการปรับปรุงถนน เป็นต้น	4.24	0.75	เห็นด้วย
5.	การท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนเกิดการเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวและคนในชุมชน	4.17	0.75	เห็นด้วย
6.	การท่องเที่ยวทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น	4.17	0.86	เห็นด้วย
7.	การท่องเที่ยวส่งผลให้คนในชุมชนมีค่าครองชีพเพิ่มขึ้น	4.15	0.89	เห็นด้วย
8.	การท่องเที่ยวทำให้เกิดอาชีพที่หลากหลาย เช่น ขายของที่ระลึก สินค้า O-Top เป็นต้น	4.14	0.89	เห็นด้วย
9.	การท่องเที่ยวทำให้ชุมชนเกิดการจ้างงานมากขึ้น	4.03	0.99	เห็นด้วย
10.	การท่องเที่ยวทำให้ราคาที่ดินในชุมชนสูงขึ้น	3.92	1.06	เห็นด้วย
รวม		4.19	0.85	เห็นด้วย

จากตารางที่ 2 พบว่าโดยภาพรวม ทัศนคติของชุมชนคลองโค่นต่อการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ค่าเฉลี่ยรวม=4.19, S.D.=0.85) ประเด็นที่ชุมชนเห็นด้วยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ช่วยส่งเสริมอาชีพ (ค่าเฉลี่ย=4.46, S.D.=0.70) ทำให้มีการลงทุนด้านที่พักเพิ่มขึ้น (ค่าเฉลี่ย=4.37, S.D.=0.79) คนในชุมชนจะมีรายได้เพิ่มขึ้น (ค่าเฉลี่ย=4.29, S.D.=0.78) ประเด็นที่ชุมชนเห็นด้วยน้อยที่สุด คือ การท่องเที่ยวทำให้ราคาที่ดินในชุมชนสูงขึ้น (ค่าเฉลี่ย=3.92, S.D.=1.06)

สรุปได้ว่า ชุมชนคลองโค่นมีทัศนคติที่ดีและเห็นด้วยกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชน เนื่องจากเห็นถึงประโยชน์ในด้านการส่งเสริมอาชีพ รายได้ และการจ้างงาน

3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนคลองโค่นในการจัดการและพัฒนารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

ตารางที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนคลองโคนในการจัดการและพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน n=339

ลำดับที่	การมีส่วนร่วมของชุมชนคลองโคนในการจัดการและพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน	Mean	S.D.	แปลผล
1.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบกำจัดขยะสิ่งปฏิกูลและการบำบัดน้ำเสีย	4.36	0.84	เห็นด้วย
2.	เสนอความคิดเห็นเพื่อพัฒนากิจกรรมหรือแหล่งท่องเที่ยว	4.33	0.86	เห็นด้วย
3.	ภาครัฐมีส่วนในการสนับสนุนกิจการที่อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น ร้านขายของที่ระลึก ร้านอาหาร และที่พัก เป็นต้น	4.24	0.76	เห็นด้วย
4.	ภาครัฐส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในชุมชน	4.18	0.73	เห็นด้วย
5.	ชุมชนเพิ่มกิจกรรมทางการท่องเที่ยวให้มากขึ้น	4.16	0.73	เห็นด้วย
6.	ชุมชนร่วมมือกันในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว	4.16	0.79	เห็นด้วย
7.	ภาครัฐมีการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคภายในชุมชนให้เข้าถึงยังแหล่งท่องเที่ยว	4.16	0.87	เห็นด้วย
8.	ภาครัฐมีส่วนร่วมกับชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งให้มีความปลอดภัย	4.16	0.79	เห็นด้วย
9.	ภาครัฐและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนที่การเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว	4.15	0.87	เห็นด้วย
10.	มีส่วนร่วมกับภาครัฐในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน	4.13	0.79	เห็นด้วย
รวม		4.20	0.80	เห็นด้วย

จากตารางที่ 3 พบว่าโดยภาพรวมแล้ว ชุมชนมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับเห็นด้วย (ค่าเฉลี่ยรวม=4.20, S.D.=0.80) ประเด็นที่ชุมชนมีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบกำจัดขยะสิ่งปฏิกูลและการบำบัดน้ำเสีย (ค่าเฉลี่ย=4.36, S.D.=0.84) รองลงมาคือการเสนอความคิดเห็นเพื่อพัฒนากิจกรรมหรือแหล่งท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย=4.33, S.D.=0.86) ประเด็นที่ชุมชนมีระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือการมีส่วนร่วมกับภาครัฐในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน (ค่าเฉลี่ย=4.13, S.D.=0.79) นอกจากนี้ ยังพบว่าทั้ง

ชุมชนและภาครัฐมีส่วนร่วมในหลาย ๆ ด้าน เช่น การอนุรักษ์ทรัพยากร การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นต้น

สรุปได้ว่า ชุมชนคลองโคนมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในระดับที่ดี โดยมีทั้งการมีส่วนร่วมจากชุมชนเองและการมีส่วนร่วมร่วมกับภาครัฐ

4. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนที่เหมาะสมสำหรับชุมชนคลองโคน จังหวัดสมุทรสงคราม

ตารางที่ 4 ผลการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

หัวข้อ	ผลการสัมภาษณ์	แหล่งข้อมูล
ศักยภาพการท่องเที่ยว	ชุมชนมีศักยภาพการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ได้แก่ ป่าชายเลน กิจกรรมท่องเที่ยว วิถีชีวิต ประวัติศาสตร์ และอาหารท้องถิ่น มีทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่โดดเด่น ดึงดูดนักท่องเที่ยว	ผู้นำชุมชน, หน่วยงานรัฐ, ผู้ประกอบการท่องเที่ยว
กลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย	นักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และเรียนรู้ทรัพยากร นักศึกษา กลุ่มชมรมอนุรักษ์ และหน่วยงานที่มีนโยบายอนุรักษ์	ผู้นำชุมชน, หน่วยงานรัฐ, ผู้ประกอบการท่องเที่ยว
ปัญหาและอุปสรรค	ขาดการประชาสัมพันธ์ ผู้มีอิทธิพลบางกลุ่ม การแบ่งปันไม่เป็นธรรม ขาดแคลนที่พัก ขาดความรู้ในการอนุรักษ์ ป้ายบอกทางไม่เพียงพอ การบุกรุกพื้นที่ป่า ขยะมูลฝอย น้ำเสียจากฟาร์ม ปัญหาขยะในแหล่งท่องเที่ยว	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน, หน่วยงานรัฐ ผู้นำชุมชน, หน่วยงานรัฐ
แนวทางการพัฒนา	พัฒนาสาธารณูปโภค บริการ เส้นทางคมนาคม และที่พักให้เพียงพอ จัดระเบียบ ควบคุมดูแล สร้างความตระหนักในการอนุรักษ์	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน, หน่วยงานรัฐ, ผู้ประกอบการท่องเที่ยว

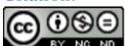

หัวข้อ	ผลการสัมภาษณ์	แหล่งข้อมูล
	พัฒนาระบบบริหารจัดการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว, หน่วยงานรัฐ
	ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ วัฒนธรรม และ การอนุรักษ์ทรัพยากร	ผู้นำชุมชน, หน่วยงานรัฐ

จากตารางที่ 4 พบว่าชุมชนคลองโคนมมีศักยภาพการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และวิถีชีวิตท้องถิ่นที่โดดเด่น ซึ่งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นักศึกษา และกลุ่มชมรมอนุรักษ์ต่างๆ อย่างไรก็ตาม ยังพบปัญหาและอุปสรรคหลายประการ เช่น การขาดการประชาสัมพันธ์ การแทรกแซงจากผู้มีอิทธิพล การแบ่งปันผลประโยชน์ที่ไม่เป็นธรรม การขาดความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากร ป้ายบอกทางไม่เพียงพอ การบุกรุกพื้นที่ป่า ปัญหาขยะและน้ำเสีย รวมถึงการขาดแคลนที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก ดังนั้น แนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน ที่พักและบริการให้เพียงพอ การจัดระเบียบและควบคุมดูแลการท่องเที่ยว การสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากร การพัฒนาระบบบริหารจัดการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ วัฒนธรรม และการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชนคลองโคนม

ตารางที่ 5 ข้อเสนอแนะจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	ข้อเสนอแนะ
ผู้นำชุมชน	จัดอบรมเพิ่มความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากร ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยนำเสนอวิถีชีวิตริมน้ำ
หน่วยงานรัฐ	ปรับปรุงและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน ส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ท่องเที่ยว ส่งเสริมการศึกษาและประชาสัมพันธ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ กำหนดมาตรการควบคุมดูแลการบุกรุกพื้นที่ธรรมชาติ พัฒนาวิสัยทัศน์และระบบบริหารจัดการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ
ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	เพิ่มการประชาสัมพันธ์และการตลาดเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

พัฒนาระบบการจัดสรรนักท่องเที่ยวและการจัดการทัวร์ให้เป็นธรรม
พัฒนาปรับปรุงสาธารณูปโภค บริการ ที่พัก และเส้นทางคมนาคมให้ได้มาตรฐาน
สร้างความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่ชุมชนและนักท่องเที่ยว
จัดระบบการบริหารจัดการขยะและน้ำเสียให้มีประสิทธิภาพ

จากตารางที่ 5 สรุปได้ว่าผู้นำชุมชนเสนอให้จัดอบรมเพิ่มความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และเชิงวัฒนธรรม โดยเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรและการนำเสนอมิติชีวิตริมน้ำของชุมชน หน่วยงานรัฐเสนอให้ปรับปรุงและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ ส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรม พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก โครงสร้างพื้นฐาน และบริการท่องเที่ยว ส่งเสริมการศึกษาและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว กำหนดมาตรการควบคุมดูแลการบุกรุกพื้นที่ธรรมชาติ และพัฒนาระบบบริหารจัดการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ ส่วนผู้ประกอบการท่องเที่ยวเสนอให้เพิ่มการประชาสัมพันธ์และการตลาด พัฒนาระบบการจัดสรรนักท่องเที่ยวและการจัดการทัวร์ให้เป็นธรรม พัฒนาปรับปรุงสาธารณูปโภค บริการ ที่พัก และเส้นทางคมนาคม สร้างความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และจัดระบบการบริหารจัดการขยะและน้ำเสีย ข้อเสนอแนะเหล่านี้ครอบคลุมประเด็นสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนคลองโคกน้ ในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการ การบริหารจัดการ การตลาดและประชาสัมพันธ์ รวมถึงการสร้าง ความตระหนักและการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งจะเป็นแนวทางสำคัญในการวางแผนและดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

อภิปรายผล

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงเล็กน้อย (ชาย 51.03%, หญิง 48.97%) สอดคล้องกับการศึกษาของ Sangchumnon and Sitthipong (2022) ที่พบว่าผู้ชายมีบทบาทในการดูแลและประกอบอาชีพในชุมชนชนบทมากกว่าผู้หญิง ช่วงอายุส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน 21-40 ปี สอดคล้องกับทฤษฎีวงจรชีวิตของ Erikson ที่อธิบายว่าวัยผู้ใหญ่ตอนต้นและกลางคนจะมุ่งเน้นการสร้างครอบครัวและประกอบอาชีพ (Erikson, 1950) ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษา สะท้อนถึงสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนชนบทตามแนวคิดการพัฒนามนุษย์ของ United Nations Development Programme (2023) ที่ระบุว่าการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต อาชีพหลักของผู้ตอบแบบสอบถามคือรับจ้างทั่วไป ทำประมง และค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว สอดคล้องกับลักษณะของชุมชนชนบทริมน้ำตามที่ Kanchanaburi (2024) ได้

อธิบายไว้ รายได้ครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง สะท้อนถึงสภาพเศรษฐกิจของชุมชนชนบทที่ไม่มั่นคงนัก ในด้านจำนวนสมาชิกในครอบครัว ส่วนใหญ่มีสมาชิก 3-6 คน ซึ่งเป็นขนาดครอบครัวที่ใหญ่กว่าครอบครัวเมืองตามที่ Payomyam (2023) ได้กล่าวไว้

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาทัศนคติของชุมชนคลองโค่นต่อการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

จากผลการศึกษาในตารางที่ 2 พบว่าชุมชนคลองโค่นมีทัศนคติที่ดีและเห็นด้วยกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ระบุว่าทัศนคติที่ดีของชุมชนจะส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมและการพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน (Buckley, 2017; พรพิมล วิรัช, 2565) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐดนัย สุขเกษม (2564) ที่พบว่าประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ เช่น การส่งเสริมอาชีพ การลงทุนด้านที่พัก และการเพิ่มรายได้ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อทัศนคติของชุมชนต่อการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม ชุมชนคลองโค่นยังมีความกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านที่ดินและการเข้าถึงทรัพยากร ดังจะเห็นได้จากประเด็นที่เห็นด้วยน้อยที่สุดคือการที่ท่องเที่ยวทำให้ราคาที่ดินในชุมชนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของปิยะพร รีแสง (2565) ที่พบว่าเป็นผลกระทบที่ชุมชนให้ความสำคัญ นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสอดคล้องกับหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์คุณค่าทางสังคม วัฒนธรรม และการสร้างประโยชน์แก่ชุมชน (สุภาพร สุขสันต์, 2564) โดยชุมชนคลองโค่นเห็นด้วยกับประเด็นการพัฒนาวิถีชีวิต การเรียนรู้ และการจ้างงาน ซึ่งเป็นการสร้างประโยชน์ในด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน สรุปได้ว่าผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ การเข้าถึงทรัพยากรของชุมชน และหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนคลองโค่นอย่างยั่งยืน

3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนคลองโค่นในการจัดการและพัฒนารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

จากผลการศึกษาในตารางที่ 3 สามารถอภิปรายระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนคลองโค่นในการจัดการและพัฒนารการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนได้ดังนี้ โดยภาพรวมแล้ว ชุมชนคลองโค่นมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับเห็นด้วย สอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ระบุว่าหน้าที่ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวจะช่วยสร้างความยั่งยืนให้กับการท่องเที่ยวได้ (ประเสริฐ บุญชัย, 2565) ประเด็นที่ชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบกำจัดขยะและบำบัดน้ำเสีย สอดคล้องกับการศึกษาของ Lopez (2023) ที่พบว่าการจัดการขยะและน้ำเสียเป็นประเด็นที่ชุมชนให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วม เนื่องจากเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของชุมชน การเสนอความคิดเห็นเพื่อพัฒนากิจกรรมและแหล่งท่องเที่ยวเป็นอีกประเด็นที่ชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดที่กล่าวว่าการให้ชุมชนมีส่วนร่วม

ในการนำเสนอความคิดเห็นเป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว (มยุรี ชัยยุทธ, 2563) ประเด็นที่ชุมชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมกับภาครัฐในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว แสดงให้เห็นว่ายังขาดการสื่อสารและการประสานงานระหว่างชุมชนและภาครัฐในด้านนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ นิติพงษ์ พงษ์ศิริ (2566) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมในการวางแผนเป็นประเด็นที่ทำนายสำหรับชุมชน นอกจากนี้ยังมีการมีส่วนร่วมจากทั้งชุมชนและภาครัฐในด้านต่าง ๆ เช่น การอนุรักษ์ทรัพยากร การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สอดคล้องกับแนวคิดความร่วมมือในการจัดการท่องเที่ยว (อารีวรรณ อัมพร, 2564) สรุปได้ว่า ชุมชนคลองโคนมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับที่ดี โดยให้ความสำคัญกับการจัดการสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมในการนำเสนอความคิดเห็น แต่ก็ยังมีประเด็นทำนายในการมีส่วนร่วมกับภาครัฐในการวางแผน ผลการศึกษานี้ สอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

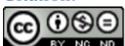
4. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนที่เหมาะสมสำหรับชุมชนคลองโคน จังหวัดสมุทรสงคราม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 4 และ 5 สามารถสรุปแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนสำหรับชุมชนคลองโคนได้ดังนี้ 1) การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (สุภาพร สุขสันต์, 2564) ควบคู่ไปกับการจัดอบรมเพิ่มความรู้และสร้างความตระหนักให้กับชุมชนและนักท่องเที่ยว (อารีวรรณ อัมพร, 2564) 2) การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อดึงดูดและรองรับนักท่องเที่ยว (ณัฐดนัย สุขเกษม, 2564) รวมถึงการบริหารจัดการและการตลาดที่มีประสิทธิภาพเพื่อบรรลุเป้าหมายความยั่งยืน (Brown and Green, 2021) 3) การศึกษาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมจากนักท่องเที่ยว (Wang, 2022) ควบคู่ไปกับการกำหนดมาตรการควบคุมและกำกับดูแลเพื่อป้องกันผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ (พรพิมล วิรัช, 2565) โดยสรุป แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนสำหรับชุมชนคลองโคนควรให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากร การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การบริหารจัดการและการตลาด การศึกษาและส่งเสริมการท่องเที่ยว รวมถึงการกำหนดมาตรการควบคุมดูแล เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรนำแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนไปจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการ โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน

การดำเนินการ จนถึงติดตามและประเมินผล เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

1.2 ควรมีการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็นให้เพียงพอต่อการดำเนินงานตามแนวทางที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมถึงส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ควรมีการประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนให้แก่นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป เพื่อสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม รวมถึงการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมในฐานะนักท่องเที่ยว โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ และการจัดกิจกรรมรณรงค์จะช่วยสร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมได้อย่างกว้างขวาง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนและกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนอื่นๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำจุดเด่นและประสบการณ์ที่ดีมาปรับใช้กับการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนคลองโคน รวมถึงการศึกษาความคิดเห็นและทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และแนวทางการพัฒนา เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาารูปแบบการท่องเที่ยวให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

2.3 ควรมีการศึกษาวจัยในประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างลึกซึ้ง โดยอาจใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อทำความเข้าใจถึงปัจจัยและสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนต่อไป

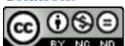
เอกสารอ้างอิง

กรมการท่องเที่ยว. (2566). *ข้อมูลประชากรประจำปี 2565 หมู่ที่ 2 และ 3 ชุมชนคลองโคน จังหวัดสมุทรสงคราม*.

กรุงเทพมหานคร: กรมการท่องเที่ยว.

ชัยวุฒิ ชัยพันธุ์. (2567). ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาบ้านแม่กลางหลวง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย*, 14(2), 145-157.

ณัฐดนัย สุขเกษม. (2564). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนคลองโคน จังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*, 14(1), 112-124.

- นิติพงษ์ พงษ์ศิริ. (2566). ทรัพยากรการท่องเทียวในจังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 12(1), 23-35.
- ประเสริฐ บุญชัย. (2565). การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชนริมน้ำ: กรณีศึกษาชุมชนคลองโคกน. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 18(2), 45-58.
- ปิยะพร รี้แสง. (2565). ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนคลองโคกน จังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 16(1), 177-190.
- พรพิมล วิรัช. (2565). การเรียนรู้และการตื่นตระหนกรู้ในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. *วารสารการท่องเที่ยวไทย*, 17(2), 45-58.
- พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์. (2565). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ป่าชายเลน จังหวัดสมุทรสาคร. *วารสารวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*, 9(1), 22-37.
- มยุรี ชัยยุทธ. (2563). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*, 16(2), 123-135.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)*. Retrieved 17 January 2024, from: <https://www.nesdc.go.th/>.
- สุภาพร สุขสันต์. (2564). การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวและการโรงแรม*, 13(1), 67-79.
- สุวิมล แซ่เตี้ย และณิชนันท์ รุ่งเรือง. (2566). รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา. *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 16 มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 681-692.
- สุวิมล ตีรกานันท์. (2562). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- องค์การบริหารส่วนตำบลคลองโคกน. (2566). *แผนพัฒนาชุมชนปี 2566*. Retrieved 17 January 2024, from <http://www.klongkhon.go.th/public/plan2566.pdf>.
- อารีวรรณ อัมพร. (2564). การสร้างความรู้และการเรียนรู้ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*, 15(2), 34-47.
- Arnstein, S.R. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35(4), 216-224.
- Arnstein, S.R. (1987). Levels of citizen participation in planning processes. *Journal of the American Institute of Planners*, 53(3), 222-225.
- Brown, S., & Green, T. (2021). Policy and regulations for sustainable ecotourism management. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(6), 985-1002.
- Buckley, R. (2017). Sustainable tourism: Research and reality. *Annals of Tourism Research*, 39(2), 528-546.

- Creswell, J.W., & Creswell, J.D. (2017). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage publications.
- Davis, M. (2022). Crowding and chaos in popular tourist destinations. *Tourism Management*, 88, 104421.
- Erikson, E.H. (1950). *Childhood and society*. W.W. Norton & Co.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J., & Anderson, R.E. (2010). *Multivariate data analysis*. 7th edition. Prentice Hall.
- Hsieh, H.F., & Shannon, S.E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative Health Research*, 15(9), 1277-1288.
- Jones, P. (2021). The environmental costs of tourism. *Tourism Management Perspectives*, 37, 100779.
- Kanchanaburi, S. (2024). The way of life in rural communities along the river. *Journal of Social Sciences and Humanities*, 15(2), 78-92.
- Lopez, A. (2023). Waste management challenges in tourism destinations. *Journal of Cleaner Production*, 336, 130285.
- Patton, M.Q. (2015). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice*. Sage publications.
- Payomyam, M. (2023). Family size and structure in urban and rural areas. *Journal of Population and Social Studies*, 24(1), 120-134.
- Pretty, J., & Chambers, R. (1993). Towards a learning paradigm: New professionalism and institutions for agriculture. In I. Scoones & J. Thompson (Eds.), *Beyond farmer first: Rural people's knowledge, agricultural research and extension practice* (pp. 182-202). London: Intermediate Technology Publications.
- Sangchumnong, A., & Sitthipong, N. (2022). Gender roles in rural community development. *Journal of Community Development Research*, 13(3), 45-58.
- United Nations Development Programme. (2023). *Human Development Report 2023*. Retrieved January 17, 2024, from <https://hdr.undp.org/content/human-development-report-2023>
- Wang, Y. (2022). Cultural exchange through tourism. *Annals of Tourism Research*, 92, 103315.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis*. 2nd edition. Harper and Row.

